

Deficyt w budżetach powiatów – środki na rozwój czy na realizację zadań bieżących

Ludwik Węgrzyn
Ekspert ZPP

Katowice, 25 lutego 2013r.

Kilka słów wprowadzenia

Samorząd terytorialny, w tym powiatowy, nie jest bytem samoistnym. Ustrojowo i kompetencyjnie kreowany jest przez najwyższe organy państwa – sejm i rząd.

My, samorządowcy, mamy za zadanie realizować przypisane nam zadania.

Tysiące ludzi zatrudnionych w administracji samorządowej robi to dobrze i za to pragnę im podziękować.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Rozdział II

Wolności , prawa i obowiązki konstytucyjne człowieka i obywatela = prawa ...

Art. 64 - 76

Art. 167

1. Jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań.
2. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa.
3. Źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego są określone w ustawie.
4. Zmiany w zakresie zadań i kompetencji jednostek samorządu terytorialnego następują wraz z odpowiednimi zmianami w podziale dochodów publicznych.

Art. 168

Jednostki samorządu terytorialnego mają prawo ustalania wysokości podatków i opłat lokalnych w zakresie określonym w ustawie

Ustawa o samorządzie powiatowym (1)

Art. 2.

1. Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponad-gminnym w zakresie:

1) edukacji publicznej, 2) promocji i ochrony zdrowia, 3) pomocy społecznej, 3a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, 4) polityki prorodzinnej, 5) wspierania osób niepełnosprawnych, 6) transportu zbiorowego i dróg publicznych, 7) kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, 8) kultury fizycznej i turystyki, 9) geodezji, kartografii i katastru, 10) gospodarki nieruchomościami, 11) administracji architektoniczno-budowlanej, 12) gospodarki wodnej, 13) ochrony środowiska i przyrody, 14) rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego, 15) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, 16) ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, 17) przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, 18) ochrony praw konsumenta, 19) utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, 20) obronności, 21) promocji powiatu, 22) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.1), 23) działalności w zakresie telekomunikacji.

2. Do zadań publicznych powiatu należy również zapewnienie wykonywania określonych w ustawach zadań i kompetencji kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży.

Ustawa o samorządzie powiatowym (2)

art. 6.

2. Powiat nie może prowadzić działalności gospodarczej wykraczającej poza zadania o charakterze użyteczności publicznej.

Art. 56.

3. Przekazywanie powiatowi, w drodze ustawy, nowych zadań wymaga zapewnienia środków finansowych koniecznych na ich realizację w postaci zwiększenia dochodów.

Ustawa o dochodach JST

Art. 5. 1. Źródłami dochodów własnych powiatu są:

- 1) wpływy z opłat stanowiących dochody powiatu, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów;
- 2) dochody uzyskiwane przez powiatowe jednostki budżetowe oraz wpłaty od powiatowych zakładów budżetowych;
- 3) dochody z majątku powiatu;
- 4) spadki, zapisy i darowizny na rzecz powiatu;
- 5) dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;
- 6) 5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 7) odsetki od pożyczek udzielanych przez powiat, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 8) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody powiatu;
- 9) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych powiatu, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 10) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;
- 11) inne dochody należne powiatowi na podstawie odrębnych przepisów.

2. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze powiatu wynosi 10,25%.

3. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze powiatu, wynosi 1,40%

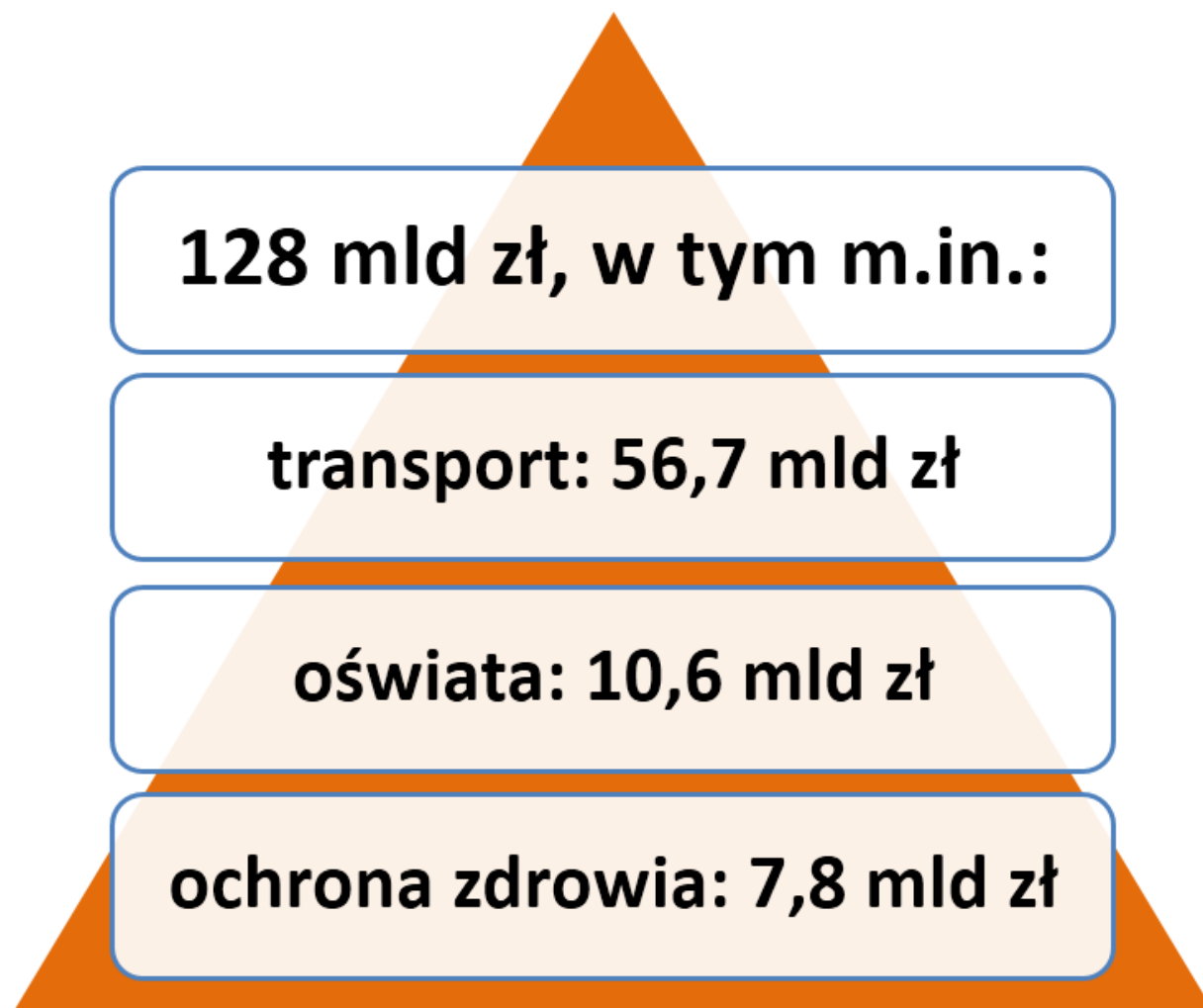
Struktura dochodów powiatów

ROK	Dochody własne	w tym:		Część równoważąca subw. og.	Część wyrównawcza sub. og.	Suma kol. 2+4+5	Dotacje celowe na zadania inwestycyjne	w tym; dotacje na zadania własne
		PIT	CIT					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2009	5 698 647 837,97	2 765 372 735,00	135 677 546,12	501 327 214,00	1 542 055 864,00	7 742 030 915,97	921 512 113,96	678 829 292,91
2010	6 336 704 244,41	2 797 196 892,00	128 231 887,46	533 738 939,00	1 693 371 885,00	8 563 815 068,41	831 850 606,28	585 538 053,77
2011	6 531 298 948,11	3 131 467 646,00	158 889 080,23	607 654 191,00	1 542 659 264,00	8 681 612 403,11	1 285 915 459,51	626 977 929,38

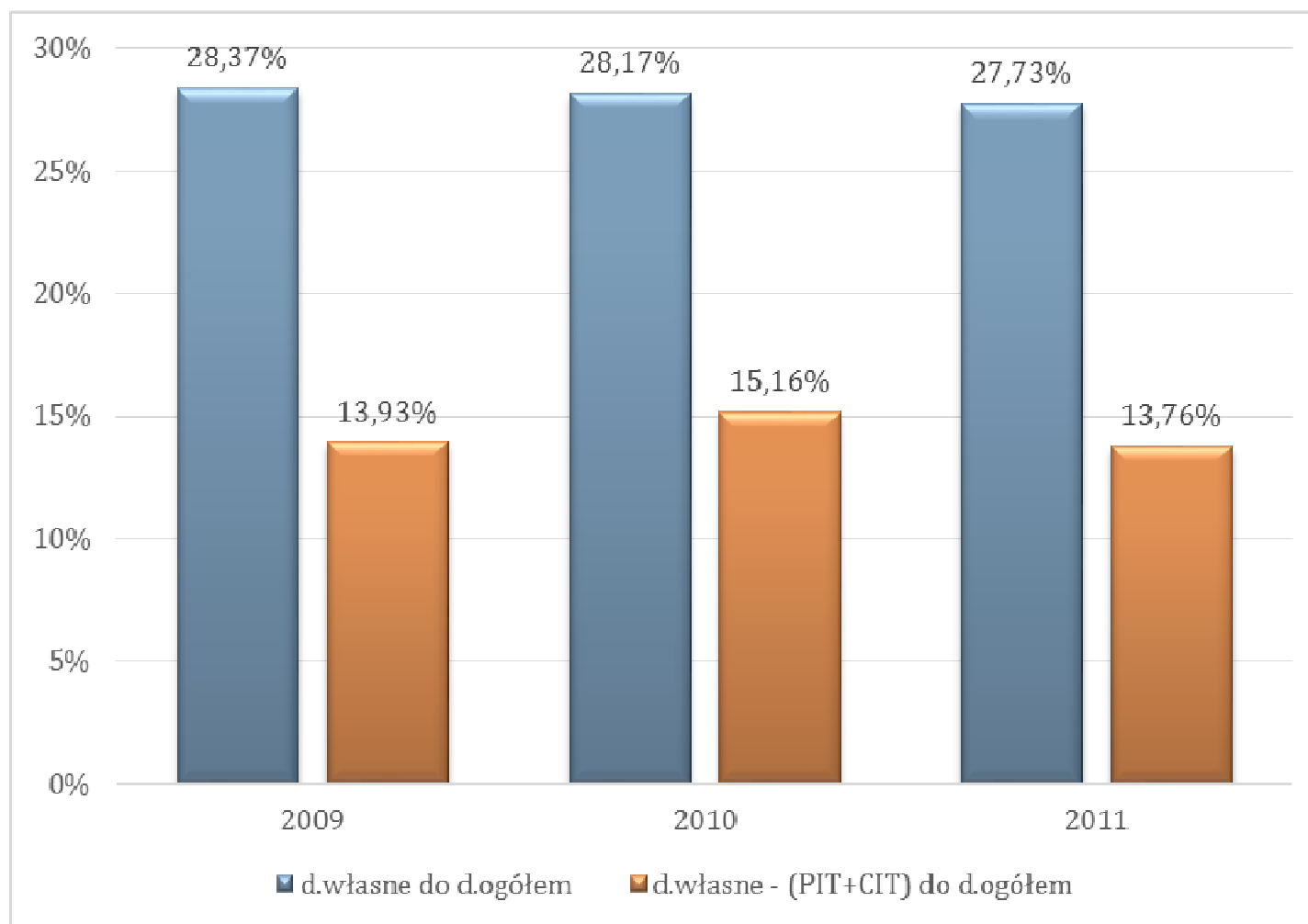
Struktura wydatków powiatów

ROK	Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe	Wydatki na obsługę długu	Wynik	Wynik bieżący	Zadłużenie
1	10	11	12	13	14	15
2009	21 155 788 347,16	4 075 663 571,89	150 579 789,24	-1 071 293 797,66	883 330 632,19	3 907 312 367,94
2010	23 826 368 938,47	5 200 803 340,71	194 158 650,52	-1 329 896 313,14	780 229 099,74	5 435 586 559,43
2011	24 058 772 449,47	4 502 012 450,42	280 807 274,65	-507 199 113,13	1 267 534 328,35	6 136 855 135,41

Wydatki majątkowe powiatów i miast na prawach powiatu w latach 1999 – 2011

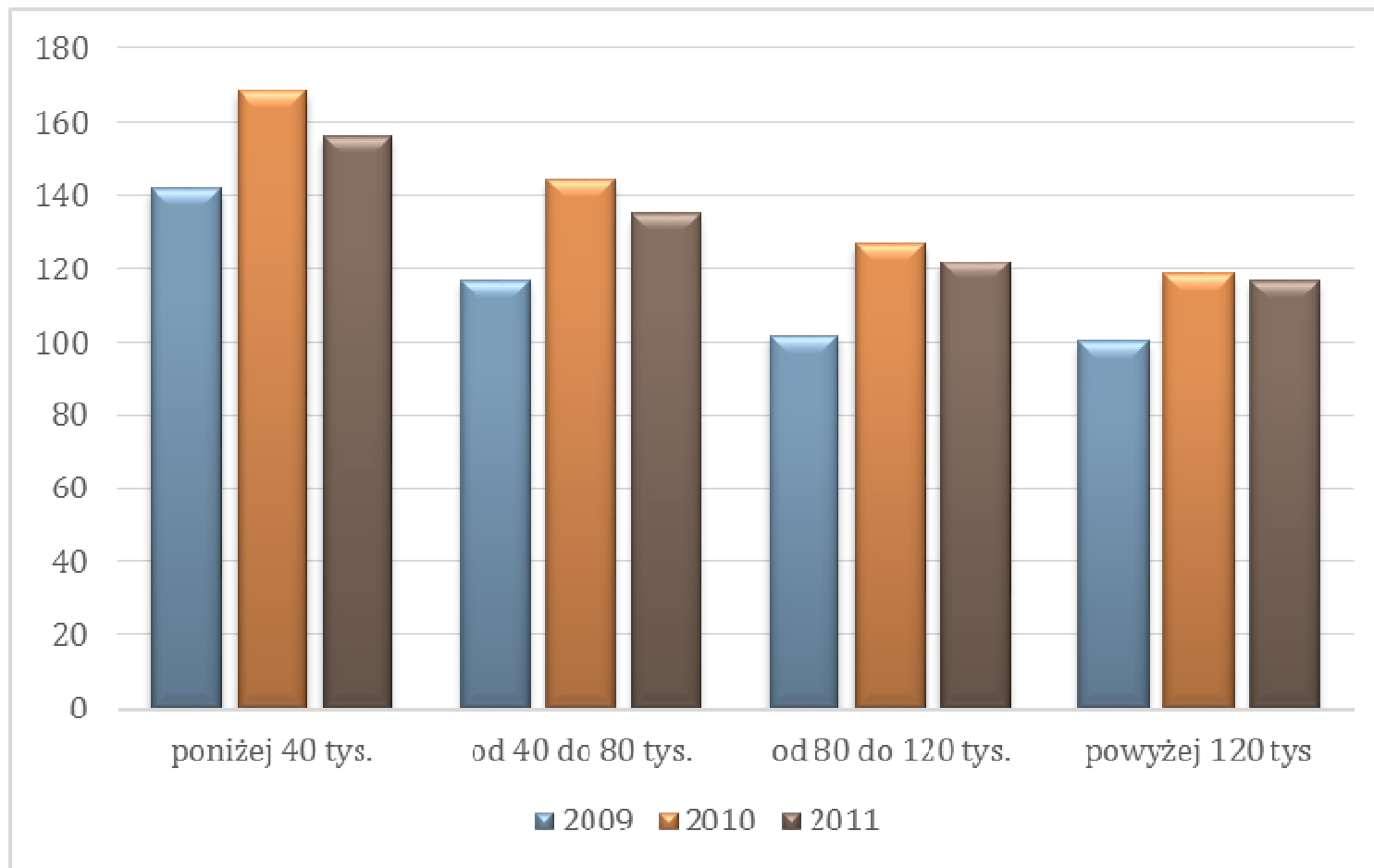

Dochody własne powiatów do dochodów ogółem, w latach 2009 – 2011

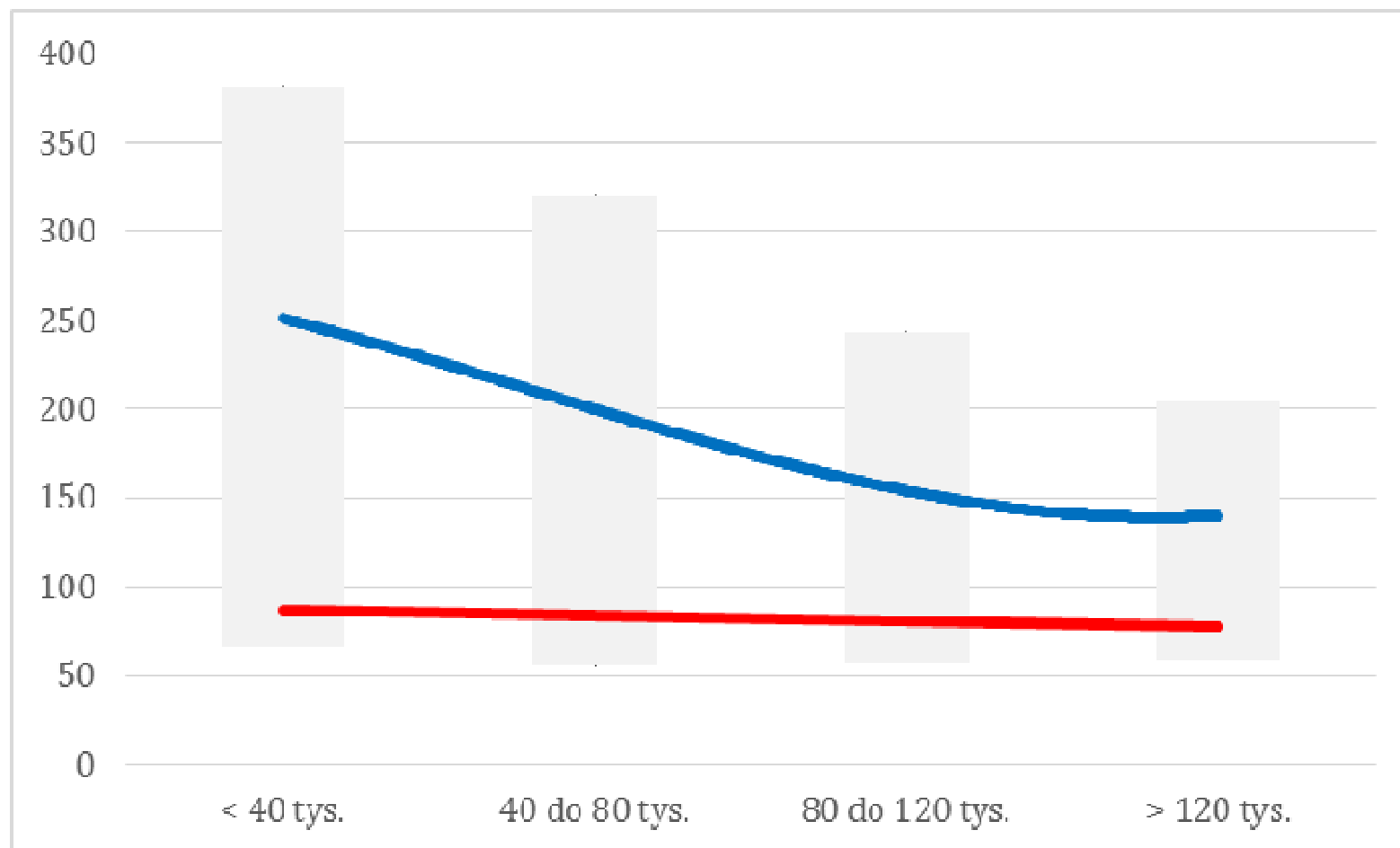
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MF

Średnia wartość dochodów własnych pomniejszonych o podatek PIT i CIT, w kategoriach powiatów, w latach 2009 – 2011 (w zł/mieszkańca)

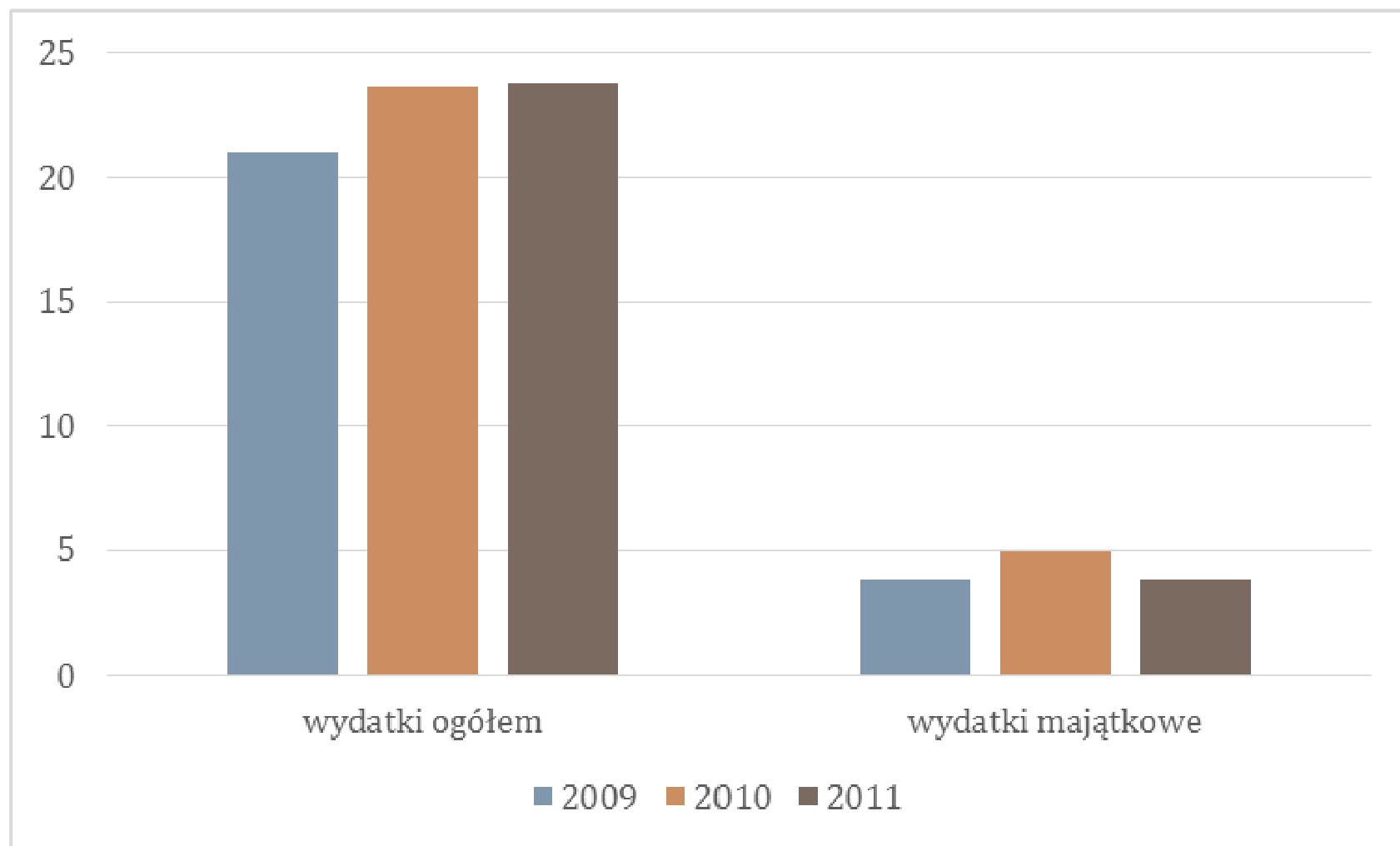
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MF

Zróżnicowanie dochodów własnych, pomniejszonych o udziały w podatku PIT i CIT, w poszczególnych kategoriach powiatów (dane z lat 2009 – 2011, w zł/mieszkańca)

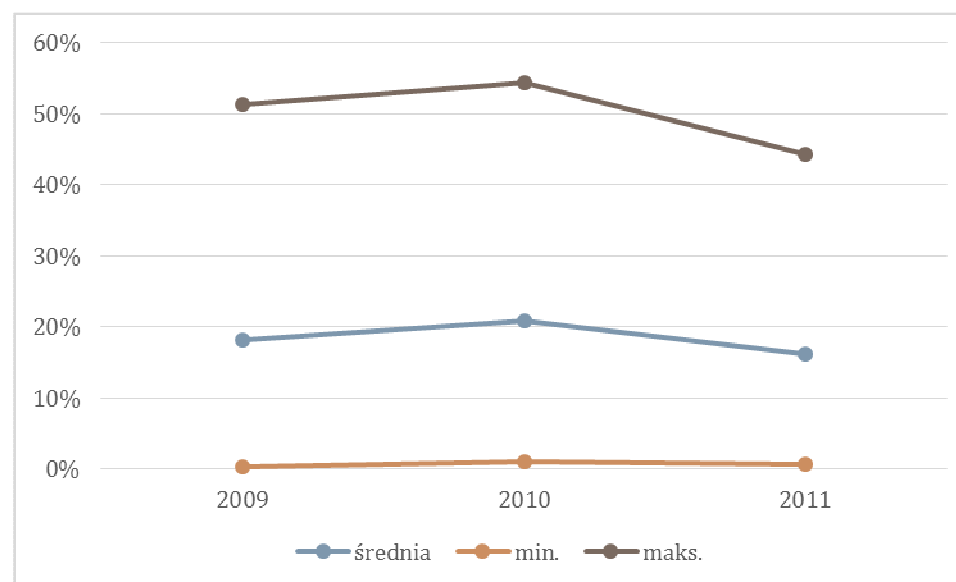
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MF

Wydatki majątkowe powiatów w latach 2009 – 2011 (w mld zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MF

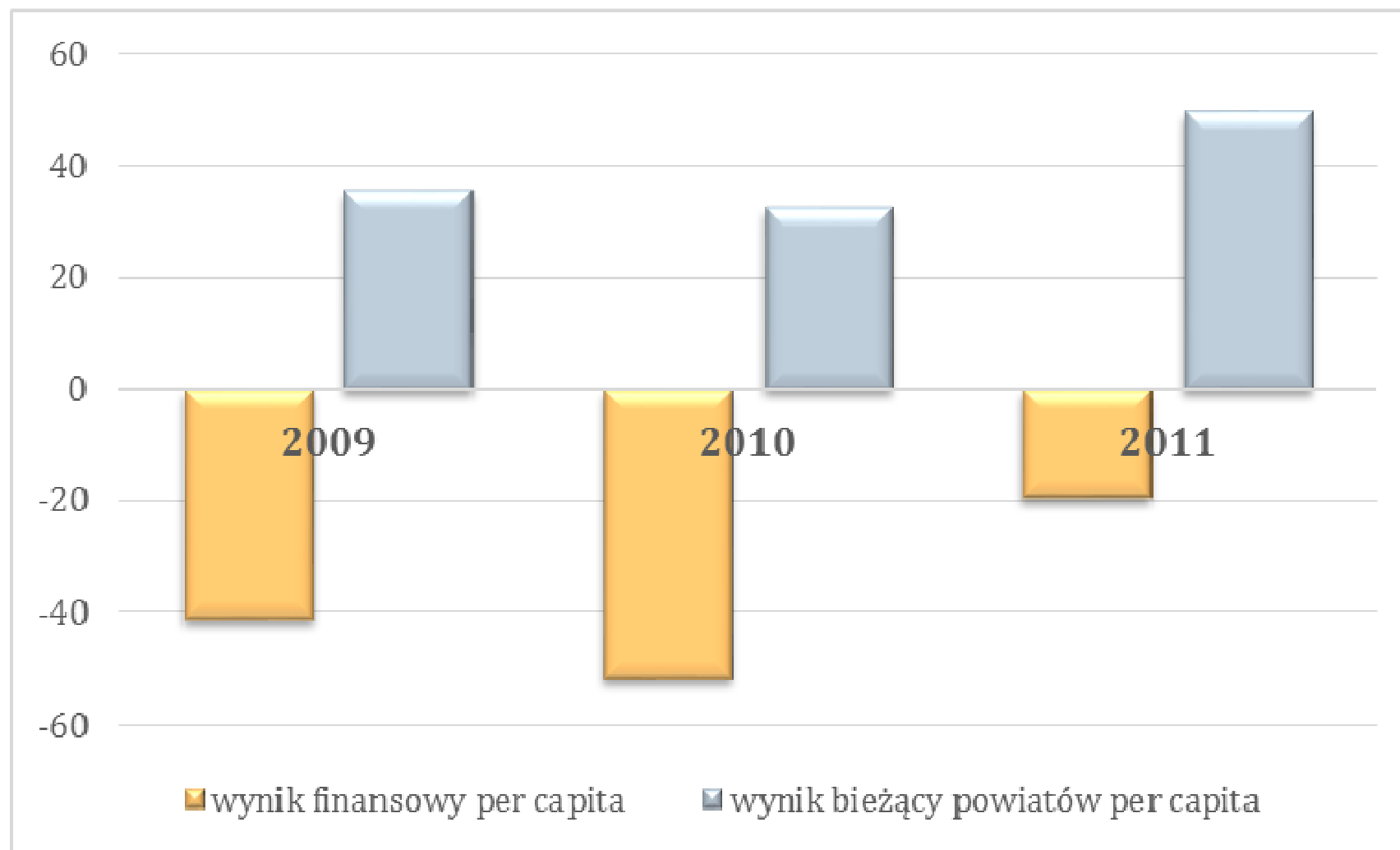
Udział wydatków majątkowych powiatów w wydatkach ogółem, w latach 2009 – 2011 (w %)

	2009	2010	2011
<i>średnia</i>	18,25%	20,96%	16,16%
<i>min.</i>	0,25%	1,07%	0,75%
<i>maks.</i>	51,35%	54,37%	44,39%

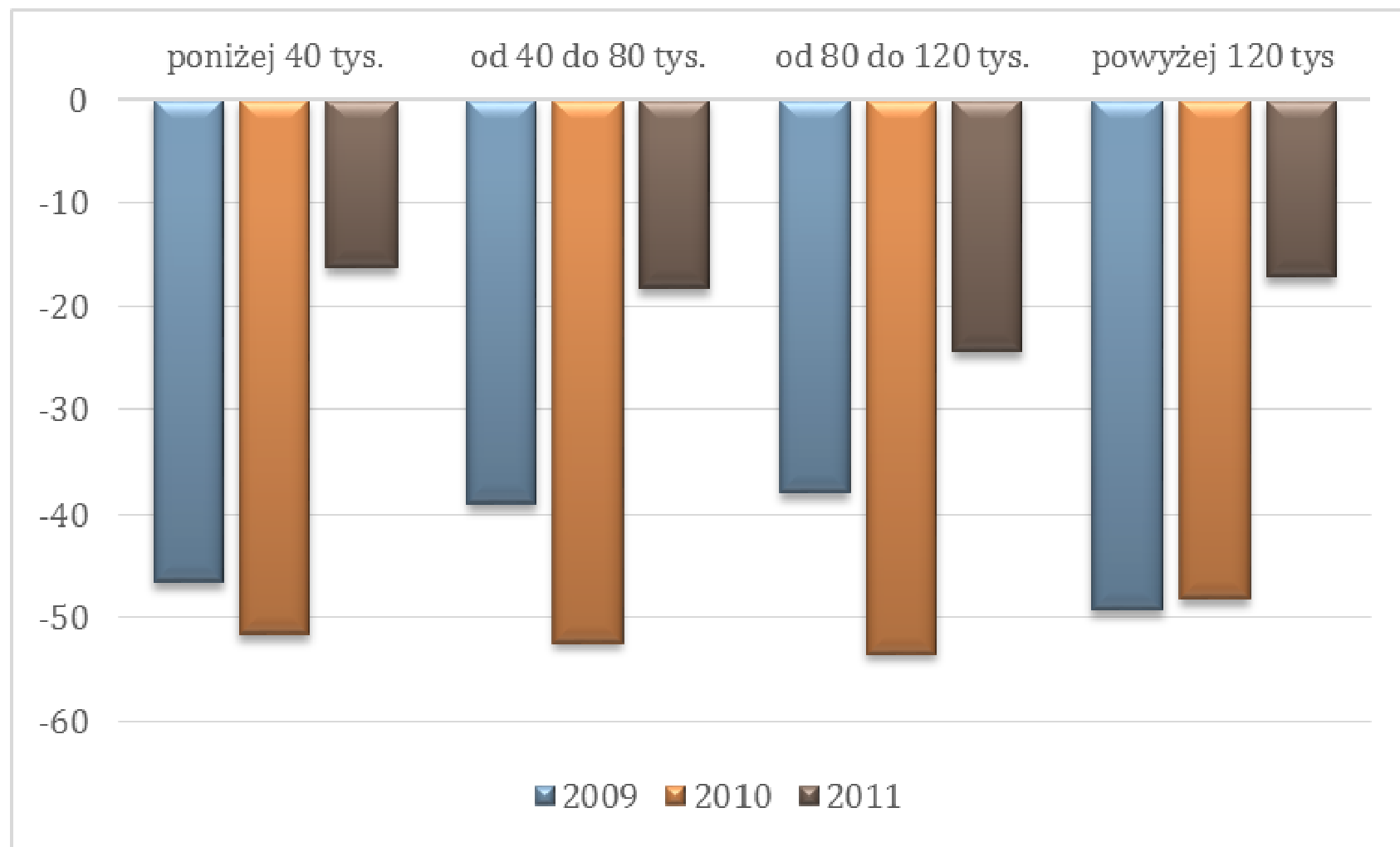
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MF

Wynik finansowy oraz bieżący powiatów per capita w latach 2009 – 2011 (w zł)

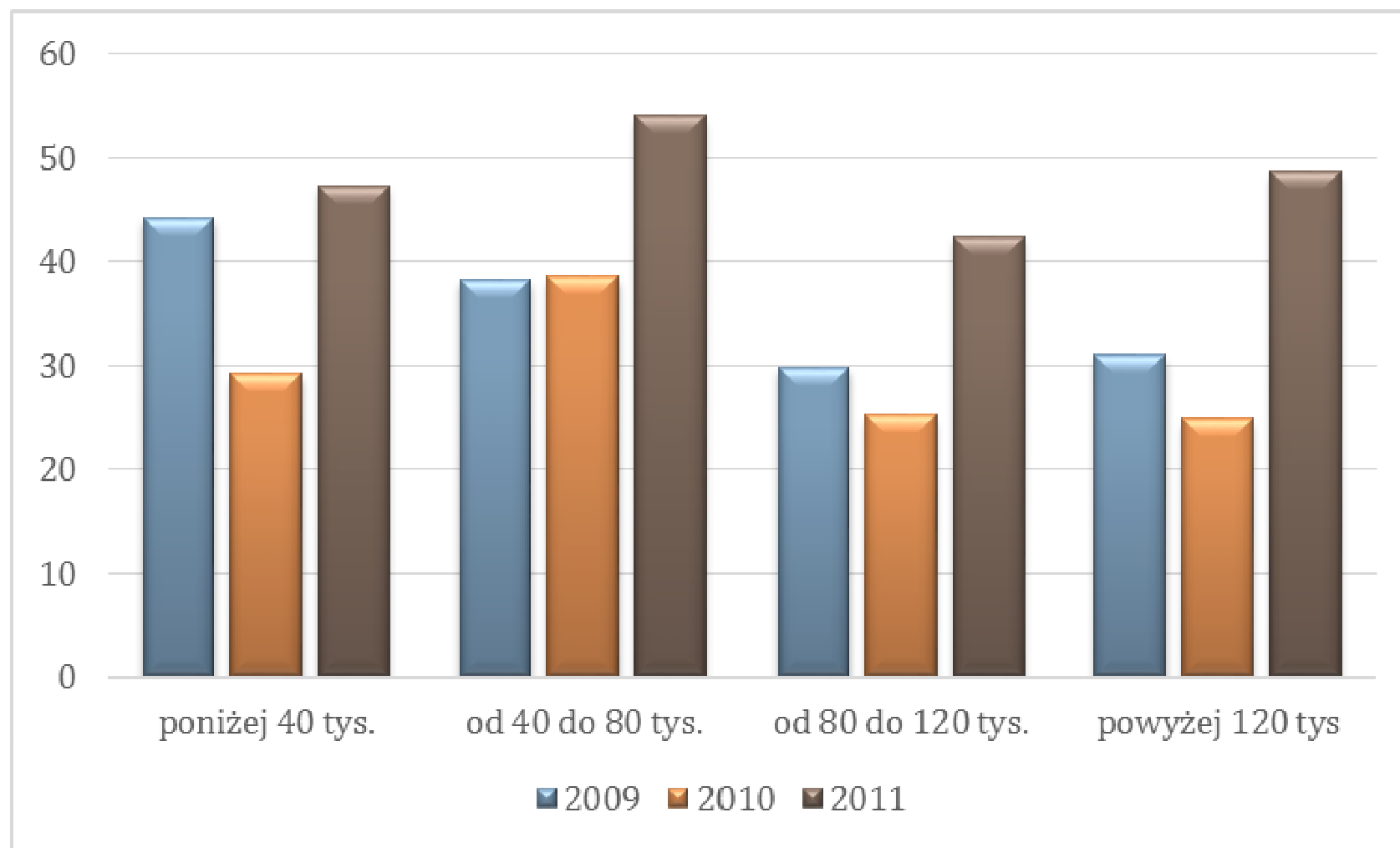
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MF

Wynik finansowy powiatów per capita w latach 2009 – 2011, wg wielkości powiatu

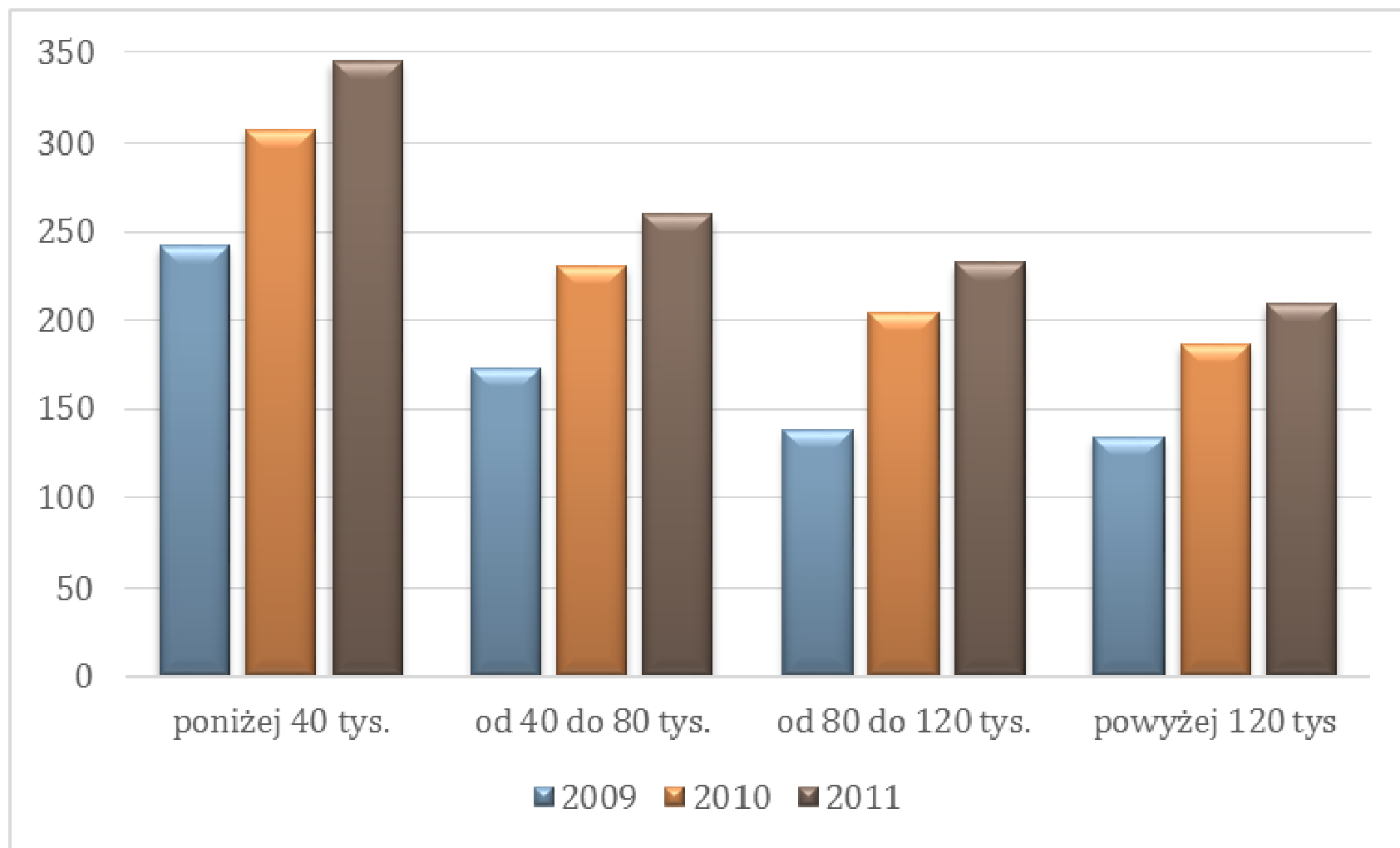
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MF

Wynik bieżący powiatów per capita w latach 2009 – 2011, wg wielkości powiatu

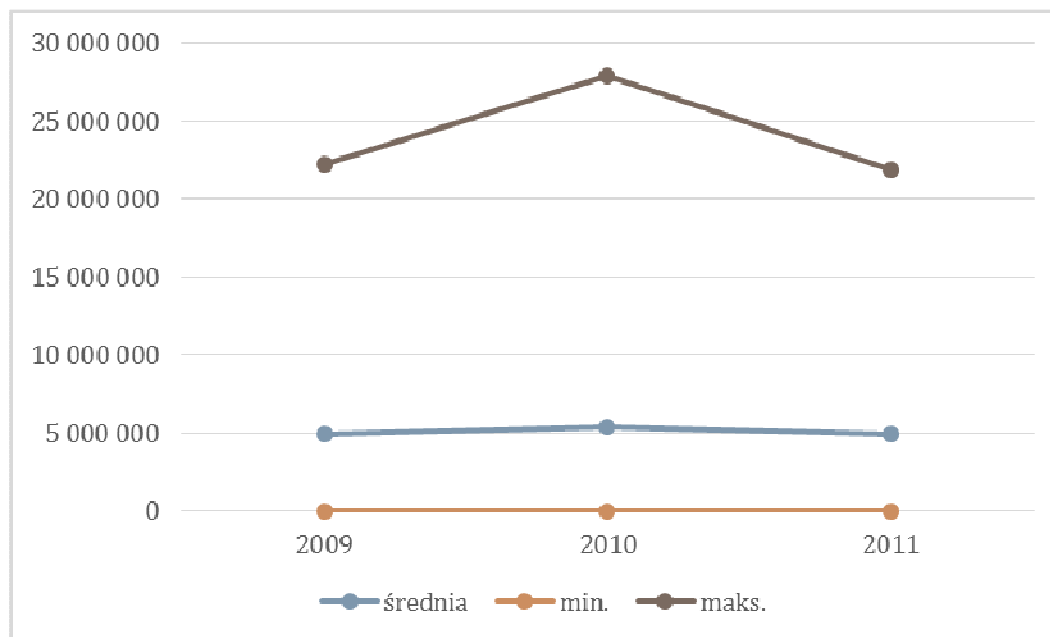
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MF

Średnia wartość zadłużenia per capita, w poszczególnych kategoriach powiatów, w latach 2009-2011 (w zł/mieszkańca)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MF

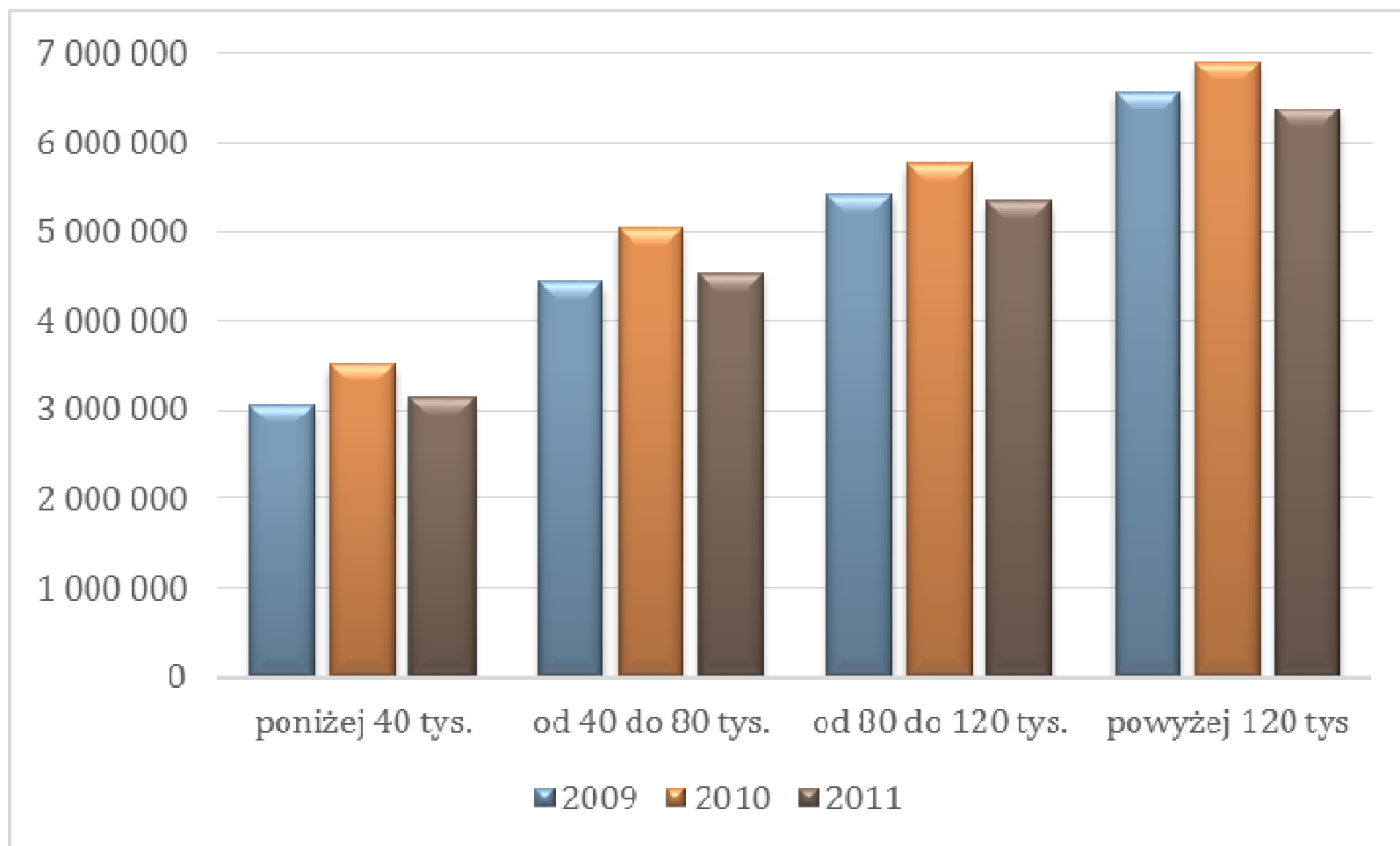
Średnia wysokość otrzymywanej przez powiat części wyrównawczej subwencji ogólnej w latach 2009-2011 (w zł)

	2009	2010	2011
średnia	4 911 005,94	5 392 904,09	4 912 927,59
min.	0,00	0,00	0,00
maks.	22 245 785,00	27 892 780,00	21 848 895,00
mediana	4 502 992,50	4 771 156,00	4 543 329,50

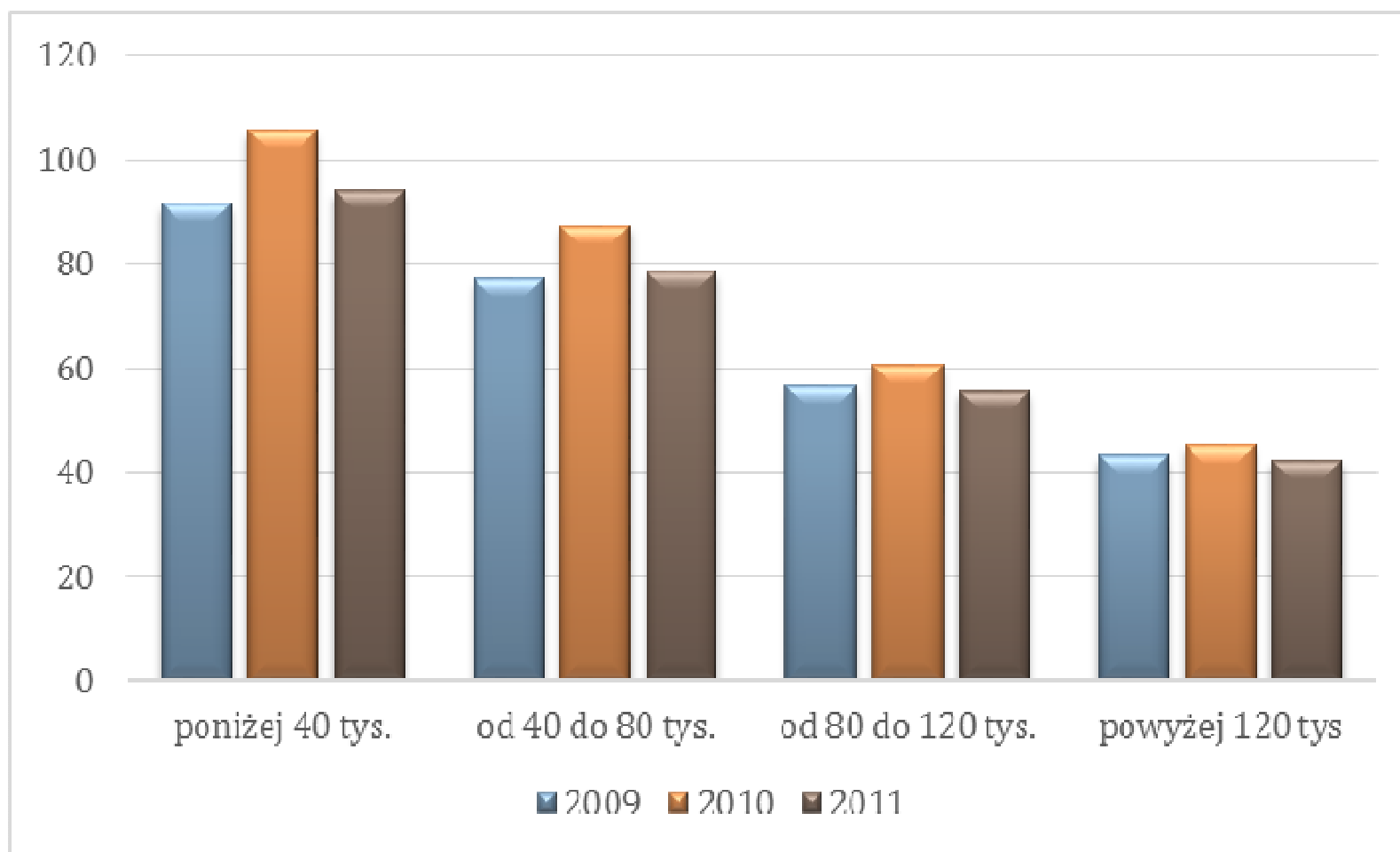
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MF

Średnia wysokość otrzymywanej przez powiaty części wyrównawczej subwencji ogólnej, w poszczególnych kategoriach powiatów, w latach 2009-2011 (w zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MF

Średnia wysokość otrzymywanej przez powiaty części wyrównawczej subwencji ogólnej, w poszczególnych kategoriach powiatów, w latach 2009-2011 (w zł/mieszkańca)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MF

Dochody powiatów do poprawki

- Kwestią strategiczną dla przyszłości powiatów jest opracowanie i wdrożenie nowych rozwiązań kształtujących ich dochody, na poziomie adekwatnym do zakresu realizowanych zadań;
- Kształtując nowy model dochodów powiatowych należy wyposażyć je między innymi w realne dochody własne, co będzie wypełnieniem konstytucyjnego wymogu nierealizowanego obecnie w najmniejszym nawet zakresie (powiaty nie posiadają władztwa podatkowego);
- W kontekście budowania rozwiązań dotyczących dochodów powiatów (także innych samorządów) należy rozważyć kwestię kategoryzacji jst;
- Konieczne jest też odstąpienie od obecnych wskaźników zadłużenia powiatów (art. 243 uofp).

Dziękuję za uwagę

Ludwik Węgrzyn
Ekspert ZPP

